

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ 3, ΚΕΦ. 71-73

[71] δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες
Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα
εἶη καὶ ἂν δουλωθεῖεν
ἥκιστ' ὑπ' Ἀθηναίων,
τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ
μιᾶ νηὶ ἡσυχάζοντας,
τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι.

ὥς δὲ εἶπον, καὶ ἠνάγκασαν
τὴν γνώμην ἐπικυρῶσαι.
πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας
εὐθὺς πρέσβεις διδάζοντας περὶ τε τῶν
πεπραγμένων ὥς ξυνέφερε
καὶ πείσοντας τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότες
μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν,
ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται.

[72] ἐλθόντων δὲ (τῶν πρέσβεων)
οἱ Ἀθηναῖοι ξυλλαβόντες τοὺς τε πρέσβεις
ὥς νεωτερίζοντας, καὶ ὅσους ἔπεισαν,
κατέθεντο ἐς Αἴγιναν.

Ἐν δὲ τούτῳ ἐλθούσης τριήρους
Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων
οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα τῶν Κερκυραίων

ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ,
καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.
ἀφικομένης δὲ νυκτὸς
ὁ μὲν δῆμος καταφεύγει ἐς τὴν ἀκρόπολιν
καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως
καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεῖς ἰδρύθη,
καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον·
οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον,

οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾔκουσιν αὐτῶν,
καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ
καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

[73] τῇ δ' ὕστεραία ἀμφότεροι
ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα
καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον,
τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε
καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι·
καὶ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος
παρεγένετο ζύμμαχον τῷ μὲν δήμῳ,
τοῖς δ' ἑτέροις
ἐκ τῆς ἡπείρου
ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

Αφού λοιπόν έκαναν αυτά και κάλεσαν σε συνέλευση
τους Κερκυραίους, είπαν ότι και αυτά ήταν ό, τι
καλύτερο και ότι δεν θα υποδουλώνονταν
με κανέναν τρόπο πια από τους Αθηναίους,
και (πρότειναν) στο εξής να μη δέχονται ούτε τους
μεν ούτε τους δε παρά μόνο αν εμφανίζονταν με ένα
πλοίο μένοντας ουδέτεροι, μεγαλύτερη όμως
παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική.
Και αφού μίλησαν, τους ανάγκασαν
και να επικυρώσουν την πρότασή τους.
Στέλνουν όμως και στην Αθήνα
αμέσως πρεσβευτές για να εξηγήσουν σχετικά με
όσα είχαν γίνει ότι τάχα ήταν συμφέροντα
και για να πείσουν αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί
να μην προβαίνουν σε καμιά εχθρική ενέργεια
για να μην υπάρξει καμιά αντεκδίκηση.

Όταν λοιπόν ήρθαν (οι πρέσβεις)
οι Αθηναίοι, αφού συνέλαβαν και τους πρεσβευτές
ως υποκινητές στάσης και όσους έπεισαν (οι
πρέσβεις), τους συγκέντρωσαν για ασφάλεια στην
Αίγινα.

Στο μεταξύ όμως, αφού ήρθε μία κορινθιακή τριήρης
και Σπαρτιάτες πρεσβευτές
οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης από τους
Κερκυραίους,
επιτίθενται στους δημοκρατικούς
και τους νίκησαν σε μάχη.
Όταν έφτασε η νύχτα
οι δημοκρατικοί καταφεύγουν στην ακρόπολη
και στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης
και αφού συγκεντρώθηκαν εκεί εγκαταστάθηκαν,
και κατέλαβαν το Ὑλλαϊκό λιμάνι·
οι άλλοι (ενν. οι ολιγαρχικοί, κύριοι της πολιτικής
κατάστασης) κατέλαβαν την αγορά,
όπου ακριβώς ζούσαν οι περισσότεροι από αυτούς,
και το λιμάνι που ήταν κοντά σε αυτήν
και στην στεριά (απέναντι).

Και την επόμενη μέρα και οι δύο
έκαναν μικροεπιθέσεις
και έστελναν εδώ κι εκεί στους αγρούς,
και προσκαλώντας τους δούλους
και υποσχόμενοι ελευθερία σε αυτούς·
και ο μεγαλύτερος αριθμός των δούλων
πήγαν σύμμαχοι των δημοκρατικών
ενώ για τους άλλους
από την απέναντι στεριά (έφτασαν)
οχτακόσιοι μισθοφόροι (ως σύμμαχοι).

Ερμηνευτική προσέγγιση κεφαλαίου

Οι πέντε ολιγαρχικοί και άλλοι ομοϊδεάτες τους μετά το πραξικόπημα τους και τη βίαιη κατάληψη της εξουσίας συγκάλεσαν τους Κερκυραίους σε συνέλευση και θέλοντας να καθησυχάσουν τους πολίτες που φοβούνται τους διαβεβαιώνουν ότι αυτό ήταν το καλύτερο για την πόλη τους, καθώς δεν επρόκειτο πια να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, αφού η δημοκρατική παράταξη έχει πια αποδυναμωθεί. Παρουσίασαν τους εαυτούς τους ως τους σωτήρες της πόλης. Στη συνέχεια καταθέτουν τη δική τους πρόταση για τη στάση που πρέπει να έχουν απέναντι σε Αθηναίους και Πελοποννησίους. Προτείνουν να γίνονται δεκτοί στο νησί τους μόνο αν εμφανίζονται με ένα πλοίο. Σε περίπτωση που φτάσουν περισσότερες δυνάμεις, θα πρέπει να τους θεωρούν εχθρούς. Επιμένοντας, στην τήρηση της πολιτικής ουδετερότητας θέλουν να κρατήσουν την Κέρκυρα μακριά από τον πόλεμο. Η πρότασή τους λοιπόν ήταν ρεαλιστική, συνετή και συμφέρουσα για την Κέρκυρα. Ωστόσο δεν αναιρεί τον αρχικό τους σκοπό, που ήταν να επιβάλουν ολιγαρχικό καθεστώς στην Κέρκυρα και σταδιακά να προσαρτήσουν το νησί στην Κόρινθο. Προκειμένου να νομιμοποιήσουν τις πράξεις και τις αποφάσεις τους ασκώντας ψυχολογική βία και τρομοκρατία στον λαό τον ανάγκασαν να επικυρώσει την απαίτησή τους αυτή. Η αυταρχική αυτή συμπεριφορά δήλωνε και τις προθέσεις τους να ασκήσουν οι ίδιοι την εξουσία με αυθαίρετο τρόπο. Η εκκλησία του δήμου στην ουσία καταλύεται, αφού οι αποφάσεις δεν λαμβάνονται με ελευθερία.

Το ψήφισμα αυτό έθιγε τα οικονομικά συμφέροντα των Αθηναίων, γιατί η επιμαχία με την Κέρκυρα τους απέδιδε κέρδη. Έπληττε επίσης τα πολιτικά και στρατιωτικά συμφέροντά τους, αφού αποδυνάμωνε την επιρροή τους στην Κέρκυρα και ματαίωνε την πλήρη ένταξη του νησιού στην αθηναϊκή συμμαχία. Αντίθετα ευνοούσε τους Λακεδαιμονίους, καθώς κάθε μείωση της αθηναϊκής ισχύος ήταν προς όφελός τους. Φυσικά εξυπηρετούσε και τα συμφέροντα των Κερκυραίων ολιγαρχικών, επειδή εδραιώνονταν στην εξουσία.

Αφού εκβίασαν το λαό, αμέσως έστειλαν πρέσβεις στους Αθηναίους με διπλό επιδιωκόμενο σκοπό:

1. Να εξηγήσουν σε αυτούς ότι οι τρέχουσες εξελίξεις στην Κέρκυρα και η απόφαση για αυστηρή ουδετερότητα του νησιού συνέφερε και τους δύο. Με το ξεκαθάρισμα αυτό οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί θέλουν να κρατήσουν μακριά τους Αθηναίους από το νησί τους.
2. Να πείσουν τους δημοκρατικούς Κερκυραίους, που είχαν καταφύγει στην Αθήνα, να μην προβούν σε εχθρικές ενέργειες κατά της πόλης τους, γιατί τότε θα εκδηλωνόταν εκδίκηση των Αθηναίων εναντίον των Κερκυραίων.

Η αποστολή πρέσβων στην Αθήνα ήταν ένας διπλωματικός ελιγμός των ολιγαρχικών. Δεν αναφέρεται μια αντίστοιχη αποστολή στη Σπάρτη, καθώς οι εξελίξεις στο νησί της Κέρκυρας ήταν ευνοϊκές γι' αυτή.

Η αντίδραση των Αθηναίων στην άφιξη των Κερκυραίων πρέσβων ήταν άμεση και βίαιη. Τους συνέλαβαν ως υποκινητές και τους μετέφεραν για ασφάλεια στην Αίγινα. Η συμπεριφορά αυτή των Αθηναίων απέναντι σε πρόσωπα ιερά, όπως ήταν οι πρέσβεις, εξηγείται από το γεγονός πως στην Κέρκυρα καταλύθηκε η έννομη τάξη και οι άνθρωποι αυτοί είχαν φερθεί ανάρμοστα και στην Αθήνα παραβιάζοντας τους κανόνες της φιλοξενίας ασκώντας προπαγάνδα στους φυγάδες. Ο διπλωματικός ελιγμός των Κερκυραίων έληξε χωρίς κανένα αποτέλεσμα.

Ενώ γίνονταν αυτά στην Αθήνα, στην Κέρκυρα κατέφθασε ένα κορινθιακό πλοίο με Λακεδαιμονίους πρέσβεις. Η άφιξη ενός πολεμικού πλοίου από αυτούς και η ανάμειξη, επομένως της Σπάρτης στα εσωτερικά της Κέρκυρας, δίνει την ευκαιρία στους ολιγαρχικούς να επιτεθούν εναντίον των δημοκρατικών. Η νέα αυτή σπαρτιατική αποστολή έρχεται ως άμεση αντίδραση στις προηγηθείσες ενέργειες των Αθηναίων και είχε στόχο την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη δυναμική

εκκαθάριση της πολιτικής κατάστασης προς όφελος τόσο των Κερκυραίων ολιγαρχικών όσο και των συμφερόντων της Σπάρτης.

Οι δημοκρατικοί χάνουν τη μάχη και καταλαμβάνουν την ακρόπολη, τα ψηλά μέρη της πόλης και το Υλλαϊκό λιμάνι, ενώ οι ολιγαρχικοί τα χαμηλά μέρη και το λιμάνι του Αλκίνου. Οι Κερκυραίοι διχάζονται σε δύο παρατάξεις και είναι έτοιμοι να επιδοθούν σε εμφύλιο σπαραγμό. Τα πάθη, εκδικητική διάθεση και η μανία για τη νίκη έχουν επικρατήσει.

Επειδή οι δυνάμεις των δύο αντίπαλων παρατάξεων ήταν ισοδύναμες και η έκβαση αμφίροπη οι αντίπαλοι προσκαλούν τους δούλους –φαινόμενο ασυνήθιστο–, οι οποίοι υπερέβαιναν τότε το μισό πληθυσμό της Κέρκυρας (40.000 από τους 70.000), για ενίσχυση, με αντάλλαγμα την ελευθερία τους. Οι περισσότεροι από αυτούς συντάχθηκαν στο πλευρό των δημοκρατικών, διότι : α) ιδεολογικά και κοινωνικά βρίσκονταν πιο κοντά στους δημοκρατικούς, β) τους θεωρούσαν πιο αξιόπιστους και φιλόανθρωπους, γ) ίσως προσέβλεπαν στη νίκη των δημοκρατικών.

Από την πλευρά τους οι ολιγαρχικοί, έχοντας την οικονομική δυνατότητα να προσλάβουν μισθοφορικά στρατεύματα, κάλεσαν 800 μισθοφόρους από την Ήπειρο, για να εξισωθούν αριθμητικά με τους δημοκρατικούς μετά την ενίσχυσή τους από τους δούλους. Η σύγκρουση αναμένεται σφοδρή.

Ασκήσεις:

1. Ποιος ήταν ο σκοπός της αποστολής πρεσβείας στην Αθήνα; Πέτυχε ή όχι το σκοπό της η πρεσβεία στην Αθήνα και γιατί;
2. Ποιες συνέπειες είχε για την Αθήνα η επιβολή της ουδετερότητας από μέρους των ολιγαρχικών;
3. Γιατί οι Αθηναίοι αντέδρασαν βίαια απέναντι στους ολιγαρχικούς Κερκυραίους;
4. Για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, οι δούλοι τάχθηκαν στο πλευρό των δημοκρατικών;
5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: απρόσκλητος, αποδεκτός, διαφορά, αποθήκη, κατοικία. (71-72)
6. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: εἴη, πείσοντας, ἐπιτίθενται, ξυλλεγείς, εἶχον. (71-72)
7. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: ανάληψη, κατάθεση, αποικία, επίκληση, ετεροπροσωπία. (72-73)
8. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: νεωτερίζοντας, πράγματα, δῆμῳ, ἀγοράν, παρακαλοῦντές. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο). (72-73)
9. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: ἔπεισαν, πράγματα, μετέωρα, ξυλλεγείς, παρακαλοῦντες. (72-73)